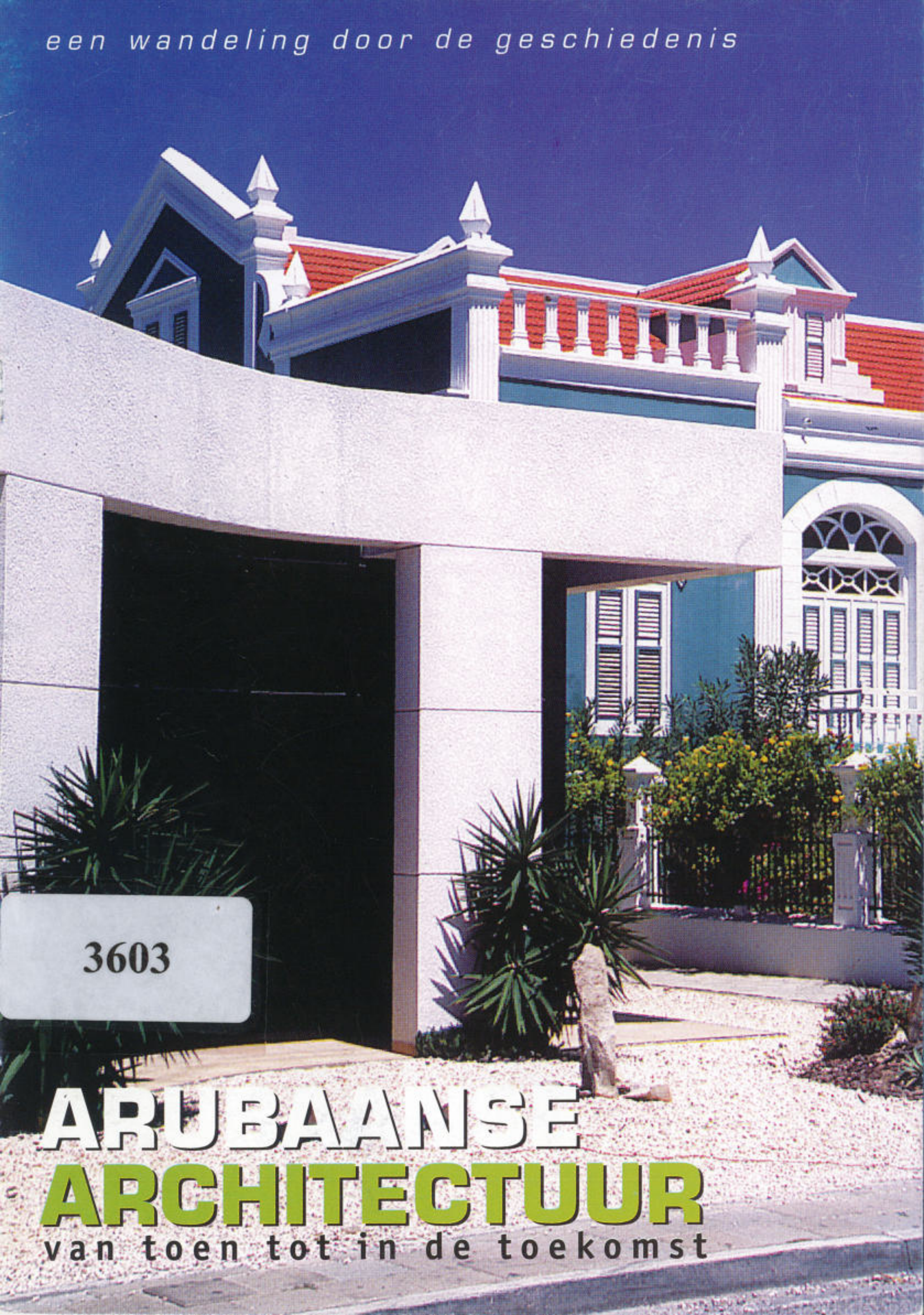

een wandeling door de geschiedenis

3603

ARUBAANSE ARCHITECTUUR

van toen tot in de toekomst

Onze Arubaanse Architectuur

Ondanks het feit dat de meeste mensen Aruba met een bezoek vereren om te genieten van haar prachtige stranden, haar gezellige winkelcentra vol met kant, zijde en kristal of haar sfeervolle restaurants, zijn er op Aruba tevens prachtige gebouwen, zowel historische als hedendaagse te bewonderen.

Deze gebouwen zijn niet alleen de hotels waar de bezoekers verblijven, maar ook winkel- en kantoorcentra, openbare gebouwen en individuele woonhuizen, zowel groot als klein.

De meer welvarende gebouwen hadden een verdiepingsvloer van hout. De dakconstructie bestond uit houten balken en was met dakpannen afgewerkt. De ramen en deuren waren vaak voorzien van gekleurd sierglas.

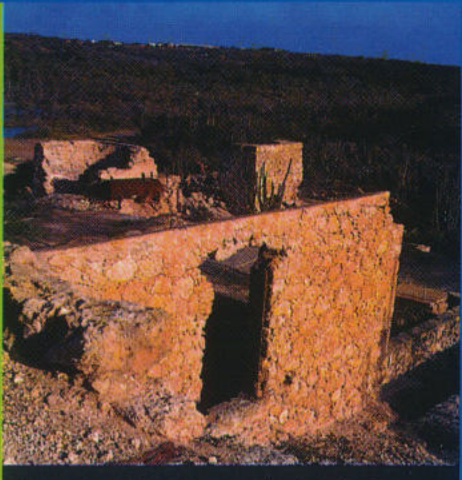

De eerste gebouwen werden in principe allemaal gebouwd met lokaal koraal- of kalkstenen brokken gevoegd met leem, eventueel vermengd met kalk.
De wanden werden met kalkleem mengsels afgepleisterd. Als het pleisterwerk droog was, werden ze gesausd met plantaardige verf in felle kleuren.

Rondrijdend over het eiland is er een grote verscheidenheid aan architectuurstijlen te ontdekken, variërend van oud-koloniaal Nederlands en oud-koloniaal Spaans, via Art-Deco tot hedendaagse interpretaties van de architectuurontwikkelingen in de Verenigde staten en in mindere mate Europa.

Aruba's bouwgeschiedenis begint bij de Indianen, die volgens sommige verhalen in de grotten woonden en later ook in hutjes op het platteland.

Met de komst van de kolonisten in 1689 komen de eerste bouwmaterialen mee uit Europa, variërend van baksteen ten behoeve van ovens, tot dakpannen.

BIBLIOTECA NACIONAL ARUBA
3 0993 00318 177 3

tot in de toekomst

De bouwwerken betroffen voornamelijk woningen. Na de komst van de olie-raffinaderij in 1925 gaat ook de bouw met grote sprongen vooruit door de introductie van moderne materialen en machines om bijvoorbeeld cementblokken te maken.

Lange tijd blijven zowel de bouwtechniek als de bouwstijl op een constant niveau. In de jaren 60 komen met de grotere groepen toeristen ook de eerste hoogbouw projecten. Allen uitgevoerd met traditionele arbeidsintensieve bouwtechnieken ontworpen door Amerikaanse architecten.

Vanaf de begin jaren 80 neemt de bouw op Aruba een grote vlucht.

Niet alleen sluit de bouwtechniek zich snel aan bij de laatste ontwikkelingen in het bijzonder in Europa, maar ook krijgen de Arubaanse architecten optimaal de kans zich te ontplooien. De voorspoedige groei van de economie veroorzaakt ook een bouwexplosie in de woningbouw, waarbij ook de luxegraad van de woningen duidelijk toeneemt. De lokale traditie van een vrijstaande woning, zelfs voor de laagste sociale klasse, wordt echter nog steeds gehandhaafd.

Tegenwoordig bouwt men met cement-blokken, die met een cementmortel aan elkaar gemetseld worden. De wanden worden met een cementspecie afgepleisterd. Daarna wordt het pleisterwerk met een latex-verf geschilderd. De daken bestaan over het algemeen uit houten spanten en gordingen, afgedekt met golfplaten uit asbestcement, zink of aluminium. Dakpannen worden zelden meer toegepast.

In deze periode worden, zowel door bedrijven als de overheid vele interessante gebouwen gerealiseerd. Deze gebouwen vertonen een verscheidenheid aan stijlen, enerzijds afgeleid van de typische Arubaanse architectuur, anderzijds geïnspireerd door de glazen wolkenkrabbers uit de Verenigde Staten.

Duidelijk is te zien dat de ene ontwerper zich geheel richt op het optimaal ontwerpen voor de droge winderige tropen, terwijl de ander zich laat verlokken tot het letterlijk overnemen van door de Amerikaanse airco-cultuur geïnspireerde modellen.

Buiten de woningbouw maakt men, naast de traditionele materialen ook gebruik van vele moderne geïmporteerde materialen. Sommige bouwonderdelen, zoals kolommen, balken, wanden, vloeren en daken, worden steeds meer geprefabriceerd uit het buitenland aangevoerd en ter plaatse in elkaar gezet. Tevens worden vele soorten bouwsystemen toegepast, afgestemd op het type gebouw. In de woningbouw blijft men echter voornamelijk conform de gangbare methodes werken, zoals eerder omschreven. Pas tegen het eind van de jaren 90 zien we experimenten in de woningbouw met andere bouwsystemen.

Ook in de woningbouw zijn er diverse stijlen te onderscheiden, waarbij duidelijk de vrije, artistieke hand van de zelfbouwer mede zijn woning accentueert.

Onder druk van het steeds meer overbevolkt raken van Aruba en het groter wordende bewustzijn inzake milieu en natuur is momenteel duidelijk een heroriëntatie gaande met betrekking tot de eilandelijke ruimtelijke planning en de bouw, opdat gegarandeerd kan worden dat het ook in het nieuwe millennium op Aruba heerlijk vertoeven is.

Dit boekje is een speciale uitgave van:
Asociacion di Ingeniero y Arquitectonan Arubano
Vormgeving:
ID Integrated Design
Fotografie voor ID, Franco Sneek.

In het jaar 1800 , waarin de Nederlandse gouverneur te Curaçao besloot de machtszetel op Aruba te verhuizen van de Commandeursbaai te Savaneta naar de Paardenbaai te Oranjestad, begon Oranjestad met haar opbouw.

Vanaf die tijd is Oranjestad met tussenpozen gestaag uitgegroeid rondom de baai.

Van het centrum uit is dit ook duidelijk te zien aan de typische bouwstijlen, die duidelijk de verschillende bouwperiodes identificeren.

Hoe verder uit het centrum, hoe jonger de originele stijl.

Jammer genoeg is een groot deel van de originele gebouwen inmiddels verdwenen of zwaar in verval geraakt en vervangen door nieuwere vaak minder smaakvolle gebouwen.

Hier volgt de beschrijving van een wandeltocht, die u langs een aantal van de resterende historische gebouwen van de oude stadskern voert. De wandeling zelf duurt ca. 30 minuten en voert behalve langs diverse historische gebouwen, ook door het gezellige winkelhart van de stad met haar Disney-achtige historische namaakgevels. Vergeet onderweg niet even uit te rusten op een terrasje onder het genot van een tropisch drankje of loop vrijblijvend een van de luxe winkels binnen met hun moderne assortiment aan produkten en bezoek een op de route liggend museum.

ARUBAANSE ARCHITECTUUR

Plattegrond Wandeltocht

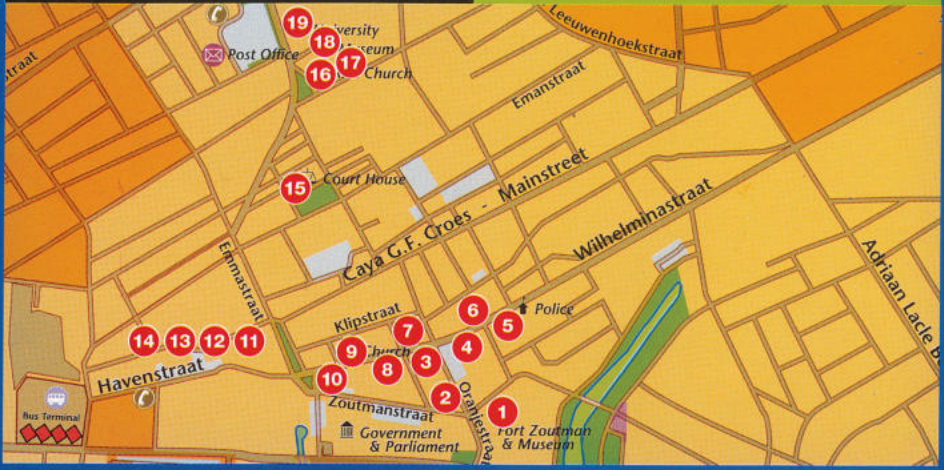

De tocht begint bij de Willem III toren en Fort Zoutman (1), gebouwd in respectievelijk 1790 en 1867, gerestaureerd in 1966. Vroeger in gebruik als fort, tegenwoordig is hier het historisch museum gehuisvest, wat een bezoek zeker waard is (o.a. Indiaanse mummies, aarden potten), terwijl er op dinsdag avonden het sfeervolle Bon Bini Festival georganiseerd wordt vanaf 7:00 pm.

Komend vanuit de Willem III toren gaan we rechtsaf en als we oversteken zien we aan de linkerhand het fraai gerestaureerde bevolkingskantoor (2) en stadhuis (3). Wie weet treft u het net en ziet u een Arubaans bruidspaar, dat elkaar zojuist het jawoord heeft gegeven. Dit gebouw bestaat uit twee gerestaureerde historische panden, die met een modern gedeelte aan elkaar zijn gekoppeld.

Loop verder tot aan het kruispunt met de Wilhelminastraat en kijk daar rustig om je heen. Zowel links als rechts ziet u diverse originele huizen uit dezelfde tijd als het stadhuis. Loop gerust eerst even een stukje naar rechts. We lopen dan langs de huizen van familie Croes (4), waar nu Boonoonoonoos in gehuisvest is, een fijn restaurant met typisch Caribische gerechten.

Iets verder bevindt zich het pand van de Arubaanse Investeringsbank (5), dat bestaat uit twee geheel verschillende gerestaureerde gebouwen.

Overstekend en teruglopend komen we langs diverse fraaie woonhuizen (6), (7). We lopen door en zien aan de linkerkant, naast het stadhuis, het gebouw staan waarin het Ministerie van Buitenlandse Zaken is gevestigd (8), origineel gebouwd in 1888 als een school en later gebruikt als Openbare Bibliotheek.

Verder lopend komen we bij de Protestantse kerk omringd door een mooie Arubaanse tuin. De kleine, veel oudere Protestantse kerk (9) is gebouwd in 1849 (toren 1867) en is een bezoek alleszins waard.

Tegenover de Protestantse Kerk bevindt zich het Monumentenbureau (1911), voorheen het archeologisch museum (10).
Loop er eens omheen. In het bijzonder is de open galerij aan de lijzijde, met de grote schaduwrijke bomen ervoor, zeer fraai.
Hiervandaan vervolgen wij onze tocht via het gezellige Daniel Leo plein met zijn winkeltjes en terrasjes naar de volgende stadshoek met historische panden. We slaan linksaf de Schelpstraat in. Deze weg volgend zien we plotseling rechts achter een vervallen cunucuhuisje (11), waarin voorheen het "Que Pasa Bistro" Restaurant gevestigd was, een rijtje zeer mooie oude panden.

Het meest rechts gelegen en helaas vervallen is het pand Henriquez (12), rond 1870. De bewoner van dit pand fungeerde behalve als zakenman ook als schrijver voor de burgers, die de schrijfkunst niet meester waren.
Direct daarnaast liggen de panden Ecury (13, 14), gebouwd rond 1860 en 1929. Voorbij deze panden gaan we rechtsaf en komen via de Vijfstraat nu in de J.G. Emanstraat en zien aan beide zijden van deze straat diverse leuke oude panden. We zien rechts de achterzijde van de Ecury panden met mooie tuinen.
Verder lopend komen we bij het gerechtsgebouw (15), gebouwd in 1924 en nog steeds in gebruik als Gerecht.

Hier slaan we linksaf en lopen langs de centrale minibus haltes in noordelijke richting tot aan de Katholieke kerk St. Franciscus (16), gebouwd in 1919 met rechts daarvan Aruba's oudste school-gebouw het Rosa College (17), gebouwd in de tweede helft vorige eeuw, en tot op heden in gebruik als basis school. Links van de kerk zien we een fraai bezinnings-parkje. Net achter de kerk bevindt zich het voormalige Maria Convent (18), nu in gebruik als kantoorgebouw voor de Instituto Di Cultura en andere overheids-functies. Loop gerust naar binnen en bewonder de mooie binnenplaats met aan de linkerzijde een kapel en aan de rechter-zijde het archeologisch museum. Aan de linkerzijde van het bezinningparkje bevindt zich de "Universidad Di Aruba", 1919 (19). Ook hier kunt u naar binnen lopen en de mooie tropische binnentuin bewonderen.

Hier eindigt onze wandeltocht. U kunt nu teruglopen tot aan het gerechtsgebouw en dan rechtuit de weg volgend komt u uit op de Caya G. F. Croes. Rechtsaf leidt de weg u weer naar de bekende Plaza Daniel Leo. Linksaf begint een nieuw winkelavontuur.

Wij hopen dat u een prettige wandeling heeft gehad.

Andere interessante historische architectuur is te zien in Savaneta, waar we een hele buurt van interessante cunucuhuisjes aan de kust treffen. In San Nicolaas zien we in de Mainstreet meer Noord-Caribische architectuur.

Overzicht foto's van historische Arubaanse gebouwen behorende bij stadswandeling

1. Fort Zoutman en Willem III toren:
Fort Zoutman is gebouwd in 1796 als fort ter bescherming van Aruba aangezien de kustlijn zich toendertijd hier net voor bevond. Rond 1920 was de politie hierin gehuisvest en waren er ook enkele cellen. De Willem III is gebouwd in 1867 als klokketoren en heeft tot 1963 als vuurtoren gefungeerd.

2. Stadhuis: Woning van dr. Eloy-Arends, laten bouwen als bruidscadeau (1922 tot 1925). Fungeerde als woning en als dokterspraktijk en apotheker. In 1997 en 1998 gerenoveerd en thans fungerend als stadhuis en trouwzaal.

3. Aruba Investment Bank: Het voorpand diende als kledingwinkel met de drie-verdiepingswoning erachter van de Fam. Willem Crane, gebouwd eind jaren twintig.

4. Raad van Advies en Algemene Rekenkamer: Gebouwd in 1888 als eerste Openbare School, waarbij de achtervleugel in 1920 is bijgebouwd. Gedurende de tweede wereldoorlog diende het gebouw als kazerne en van 1955 tot begin jaren negentig als Openbare Bibliotheek. Na een grondige renovatie begin jaren negentig is de Raad van Advies en Algemene Rekenkamer hierin gevestigd.

5. Kleine Protestantse kerk: Gebouwd in 1846, waarbij in 1910 de entrée portiek is bijgebouwd. Sinds in 1949 de nieuwe Protestantse kerk ernaast is gebouwd, worden er kleinere missen en trouwerijen gehouden in de kleine kerk.

6. Monumentbureau: In 1911 gebouwd als landskantoren gebouwd met hierin diverse kantoren onder gebracht t.w. postkantoor en havenkantoor op de begane grond, en op de eerste verdieping de ontvanger, chef postkantoor, de rechter, de griffier, de burgelijke stand, de notaris, de scheepsmeter en er was ook nog een raads- en rechtzaal. In de jaren tachtig en begin jaren negentig was hier het Archeologisch Museum gevestigd, en sinds 1997 is het Monumentenbureau hierin gevestigd.

7. Woningen van Fam. Ecury: Gebouwd in 1929, naast de oude woning die uit de tweede helft van de vorige eeuw dateert. Bestaat totaal uit zeven verschillende panden, allen gebouwd begin deze eeuw.

8. Woning van Fam. Fingal: Gebouwd eind vorige eeuw, bewoond door Fam. Alfredo Fingal, en heeft later als goudsmederij gefungeerd. Vorig jaar gerenoveerd als kantorenpand, waarbij enkele karakteristieken, zoals b.v. de waterput waar een glazen plaat overheen gelegd is, van het pand intact zijn gelaten.